

Umiejętności ucznia w klasie III (wymagania edukacyjne)

Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59)

opracował
ZEW

Taksonomia celów kształcenia wg prof. Niemierko	edukacja	Uczeń kończący klasę III:
I poziom wiadomości wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)	EDUKACJA POLONISTYCZNA	Słuchanie: słucha dłuższych wypowiedzi nauczyciela, uczniów, nagrań monologów i dialogów aktorów jako przykładów właściwego wysławiania się w języku ojczystym. Uważne słucha czytanych tekstów w celu zapamiętania, a następnie jak najwierniej odtworzenia ich treści. Słucha poleceń i dokładne ich wykonywanie. Zachowuje kulturę słuchania – życzliwe nastawienie do mówiącego; uszanowanie wyrażanych przez niego poglądów; cierpliwe wysłuchanie wypowiedzi do końca, nieprzerywanie jej; skupione słuchanie informacji przekazywanych w rozmowie telefonicznej. Mówienie: formułuje pytania i odpowiedzi na pytania. Tworzy swobodne, dłuższe, logicznie powiązane wypowiedzi na temat bieżących wydarzeń, czytanych tekstów i oglądanych ilustracji, filmów. Relacjonuje wydarzenia bieżącego życia jako przygotowanie do sprawozdania. Opowiada przebieg wydarzeń w utworze literackim, filmie, widowisku teatralnym, w komiksie. Zdaje sprawy z treści krótkiego tekstu po cichym jego przeczytaniu. Układa twórcze opowiadania – komponuje początek i zakończenie na podstawie fragmentu utworu bądź ilustracji. Opisuje przedmioty i osoby z otoczenia – przedstawion na obrazku (lub za pomocą dzieła plastycznego). Ćwiczy się w mowie dialogowej poprzez odgrywanie różnych scenek rodzajowych, rozmów telefonicznych; umiejętność wchodzenia w rolę. Doskonali poprawność gramatyczną wypowiedzi. Dbą o kulturę mówienia – mówienie zwięzłe, wyraziste, logiczne, na temat; powstrzymywanie się od sądów pochopnych, nieprawdziwych lub wyrządzających komuś krzywdę; podejmuje próby obrony własnego zdania; doskonali właściwą artykulację i akcentowanie. Czytanie. Czyta poprawnie, płynnie, wyraziście opowiadania i wiersze. Wdraża się podczas czytania do uwzględniania akcentu logicznego i intonacji odpowiadającej treści czytanego tekstu; zwracania uwagi na odmienny sposób czytania dialogu. Czyta cicho ze szczególnym zwróceniem uwagi na zrozumienie treści. Wygłasza wiersze z odpowiednią intonacją oraz z zachowaniem rytmu. Rozróżnia utwory pisane prozą i wierszem; rozpoznaje zwrotki. Czyta lektury z zestawu. Chętnie samodzielnie czyta książki i czasopisma dziecięce oraz korzysta z innych źródeł wiedzy (encyklopedia, słownik, leksykon, internet). Pisanie. Doskonali płynność i szybkość pisania. Dbą o czytelne i estetyczne pismo, o właściwą wielkość liter, równomierne odstępy między literami i wyrazami, właściwe rozmieszczenie tekstu na stronie, stosowanie akapitów. Samodzielne przepisuje wyrazy, zdania, krótkie teksty. Podpisuje obrazki całymi zdaniami. Pisz z pamięci i ze słuchu wyrazy i zdania kształtujące poprawność ortograficzną. Zbiorowo i indywidualnie redaguje kilkuzdaniową wypowiedź na dany temat. Wspólnie i samodzielnie układa i zapisuje krótkie opowiadania na podstawie wydarzeń lub obrazka. Zbiorowo i indywidualnie układa i zapisuje krótkie opowiadania i opisy przedmiotów oraz osób. Zbiorowo redaguje notatkę do kroniki klasowej. Indywidualnie pisze życzenia, ogłoszenie, listy, zawiadomienia i zaproszenia. Tworzy i pisze swobodne teksty. Pisz krótkie teksty z wykorzystaniem aplikacji komputerowych. Ortografia. Utrwala pisownię wyrazów z ó i rz wymiennym, h, ó i rz niewymiennym z zakresu słownictwa ucznia. Pisz wyrazy z końcówkami: -ów, -ówka oraz -uje. Pisz wyrazy z ę, ą ze szczególnym uwzględnieniem form czasownika w czasie przeszłym (wziął, wzięła). Pisz liczebniki (trzy, trzydzieści pięć). Stosuje wielką literę w imionach, nazwiskach, nazwach państw, miast, rzek, ulic oraz w tytułach dzieł itp. Stosuje przecinek podczas wyliczania. Zapisuje nie z osobowymi formami czasownika; nie z przymiotnikami. Pisz wyrazy z utratą dźwięczności w środku wyrazu (wróżka, babka). Poprawnie przenosi części wyrazu do następnego wiersza. Posługuje się znajomością alfabetu podczas porządkowania wyrazów według kolejności pierwszej i drugiej litery. Samodzielnie korzysta ze słownika ortograficznego. Kształci nawyk stosowania zasad ortograficznych oraz zapisywania polskich liter ze zmiękczeniami diakrytycznymi w codziennym komunikowaniu się w korespondencji elektronicznej (komunikatory, czaty, e-maile, sms-y). Kształcenie językowe. Rozpoznaje i układa zdania pojedyncze oznajmujące, pytające i rozkazujące. Rozwija pojedyncze zdania nierozwinięte. Zna liczbę pojedynczą i mnogą rzeczownika. Zna czasy czasownika: teraźniejszy, przeszły i przyszły. Zna przymiotniki

		jako wyrazy oznaczające cechy osób, zwierząt, roślin i rzeczy. Ustala zgodność form rzeczownika i czasownika oraz rzeczownika i przymiotnika w zdaniu. Zna liczebniki jako oznaczenie liczby i kolejności przedmiotów. Wiedza o literaturze. Odróżnia prozę od wierszy. Używa terminów (bez ich definiowania): <i>baśń, bajka, legenda, opowiadanie, opis, komiks</i>. Wyodrębnia zdarzenia istotne, ustala ich kolejności i wzajemne zależności; wskazuje zdarzenia mające wpływ na postępowanie bohatera i zmianę tego postępowania; wyszukuje w tekście opisów; odróżnia zdarzenia realistyczne od fantastycznych. Wyróżnia postaci realistyczne i fantastyczne, pierwszo- i drugoplanowe; główne i drugorzędne; wyszukuje opisu charakterystycznych cech bohaterów; ocenia ich postępowanie. Odczytuje nastrój utworu poetyckiego i pisanego prozą; próbuje określić, jakie środki poetyckie i językowe wyrażają ten nastrój. Słownictwo. Systematycznie wzbogaca zasób czynnego słownika przez wprowadzanie nowych słów z zakresu edukacji przyrodniczej, społecznej, artystycznej, technicznej, matematycznej i innych. Wyszukuje słów o znaczeniu podobnym (synonimy), przeciwnym (antonimy). Tworzy wyrazy pokrewne. Zna i praktycznie stosuje przysłowia, porównania (<i>pracowity jak mrówka</i>). Samokształcenie. Próbuje samodzielnie zapisywać poznawane wyrazy. Korzysta ze słownika ortograficznego, z różnych źródeł informacji, np. atlasów, słowników, czasopism, internetu. Wybiera odpowiednie dla siebie strategie uczenia się.
II poziom umiejętności wymagania ponadpodstawowe (stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i/lub problemowych)		Czyta i rozumie utwory literackie oraz inne teksty kultury; zna wybrane utwory z literatury polskiej i światowej; wypowiada się na temat utworów, wykorzystując potrzebną terminologię; uczestniczy w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; dostrzega wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka, i kieruje się nimi; odnosi się z szacunkiem do przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; poznaje wybrane dzieła wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji; interesuje się kulturą środowiska lokalnego i uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych. Kształcenie językowe: rozumie wartość języka ojczystego i jego funkcje w budowaniu swojej tożsamości oraz wspólnot: <i>rodzinnej, narodowej i kulturowej</i>; rozumie twórczy i sprawczy charakter działań językowych; odpowiada za własne zachowania językowe; – zna podstawowe pojęcia oraz terminy służące do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi; porozumiewa się (słucha, czyta, mówi i pisze) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych (także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się); mówi poprawnie; pisze zgodnie z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej; ma wiedzę o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się. Tworzenie wypowiedzi: wypowiada się, dbając o oddech, odpowiednią artykulację i brzmienie; wypowiada się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych; wygłasza, recytuje i interpretuje głosem teksty mówione; wygłasza, recytuje teksty z odpowiednią dykcją, właściwie operując głosem; rozpoznaje intencje rozmówcy; wyraża odpowiednio głosem własne intencje; rozpoznaje język jako działanie (akty mowy); umiejętnie stosuje środki stylistyczne; dba o estetykę tekstu; właściwie organizuje tekst; zna podstawowe zasady retoryki (w szczególności argumentowania); rozpoznaje manipulację językową; tworzy teksty o walorach estetycznych; podejmuje samodzielne próby literackie. Samokształcenie: podchodzi z szacunkiem do wiedzy; z pasją poznaje świat; stosuje zdobyte wiadomości w praktyce; samodzielnie dociera do informacji; dokonuje selekcji oraz syntezy zdobytych informacji; wartościuje zdobyte informacje; uczy się systematycznie; porządkuje i pogłębia zdobytą wiedzę; rozwija swoje uzdolnienia przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy (np. konkursach, olimpiadach, wykładach); potrafi samodzielnie prezentować wyniki swojej pracy; efektywnie posługuje się technologią informacyjną w celu poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji
I poziom wiadomości wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)	EDUKACJA MATEMATYCZNA	Stosunki przestrzenne. Utrwala umiejętności określania swojego usytuowania w przestrzeni. Określa położenie przedmiotów względem obserwatora oraz względem innych obiektów. Doskonali umiejętności wyznaczania kierunków na kartce papieru i w przestrzeni: na lewo – na prawo, do przodu – do tyłu, na dół – do góry. Poprawnie stosuje kierunki pośrednie, np. w górnym prawym rogu, z lewej strony w dolnym rogu. Ocenia odległości między obiektami; mierzy linijką niewielkie odległości. Używa ze zrozumieniem przyimków, np.: <i>za, pod, nad, od, do wewnątrz, na zewnątrz, obok, w, zza</i>. Cechy wielkościowe. Porównuje dwa, trzy przedmioty według wybranej cechy: grubość, długość, szerokość, wysokość, ciężar, prędkość itp. Ustawia przedmioty według wielkości od najmniejszego do największego i na odwrót. Porównuje liczby i porządkuje je w ciągach rosnących lub malejących. Rozumie liczby i ich własności <u>Liczby w zakresie 100.</u> Doskonali umiejętności dodawania i odejmowania liczb dwucyfrowych w zakresie 100. Biegle pamięciowo

	mnoży i dzieli liczby w zakresie tabliczki mnożenia. Dostrzega związek dodawania z odejmowaniem i mnożenia z dzieleniem. Poznaje pojęcia: <i>całość, połowa, ćwierć</i>. <u>Liczby w zakresie 1000.</u> Liczy do 1000 pełnymi setkami. Zna strukturę liczb trzycyfrowych. Zapisuje liczby trzycyfrowe cyframi arabskimi. Wskazuje w liczbie trzycyfrowej cyfry: jedności, dziesiątek, setek. Poprawnie odczytuje liczby trzycyfrowe. Porównuje liczby; porządkuje je w ustalone ciągi liczbowe: rosnące, malejące. <u>Rozszerzenie zakresu liczbowego do 1 000 000.</u> Liczy tysiącami do 10 000. Zna strukturę liczb czterocyfrowych. Wskazuje w liczbie czterocyfrowej cyfry: jedności, dziesiątek, setek, tysięcy. Porównuje liczby czterocyfrowe. Poprawnie odczytuje liczby czterocyfrowe. Zapisuje i odczytuje wybrane liczby pięciocyfrowe. Zna pojęcie <i>miliona</i>. Posługiwanie się liczbami <u>Działania na liczbach w zakresie 100 .</u> Utrwala dodawanie i odejmowanie liczb jedno- i dwucyfrowych z przekraczaniem progu dziesiątkowego. Mnoży i dzieli w zakresie całej tabliczki mnożenia. Mnoży liczbę dwucyfrową przez 2. Wykonuje działania na wyrażeniach dwumianowanych, np. 1 zł 20 gr + 3 zł 15 gr; 2 h 20 min – 15 min. Realizuje wybrane działania za pomocą prostych aplikacji komputerowych. <u>Działania na liczbach w zakresie 1000.</u> Dodaje i odejmuje pełne setki, dziesiątki z przekroczeniem progu setek. oraz liczby bez przekraczania i z przekroczeniem progu setek. Mnoży liczby dwucyfrowe przez 10 i przez 100. <u>Działania na liczbach w zakresie 1 000 000.</u> Dodaje i odejmuje pełne tysiące; liczby czterocyfrowe bez przekraczania progu dziesiątkowego. Mnoży i dzieli liczby czterocyfrowe przez 2. Czytanie tekstów matematycznych. Rozwiązuje zadania tekstowe proste i złożone; standardowe i niestandardowe. Dokonuje analizy treści zadania. Wskazuje w treści zadania: danych liczbowych, niewiadomych, warunków rozwiązania, związków między danymi i szukanymi wielkościami. Udziela odpowiedzi adekwatnej do postawionego w zadaniu pytania. Pojęcia geometryczne. Utrwala pojęcia: <i>figura geometryczna, wielokąt, trójkąt, prostokąt, kwadrat</i>. Dostrzega jedną figurę w innych. Buduje jedną figurę z drugih. Oblicza obwód dowolnej figury geometrycznej: prostokąta, kwadratu, trójkąta. Dostrzega symetrię w figurach geometrycznych. Stosowanie matematyki w sytuacjach życiowych <u>Zbiory.</u> Kształtuje umiejętności grupowania przedmiotów według jednej cechy, dwóch lub kilku cech. Tworzy zbiory przedmiotów zgodnie z podanym warunkiem; ustala warunek spełniany przez elementy wskazanego zbioru. Tworzy zbiory liczb, np. zbiór liczb jednocyfrowych, zbiór liczb dwucyfrowych, zbiór liczb parzystych (w aktualnie realizowanym zakresie liczbowym). Stosuje schematy Venna do obrazowania treści zadań tekstowych. Wykorzystuje gry planszowe, szachy do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego. Pomiary <u>Czas kalendarzowy.</u> Biegle posługuje się nazwami dni tygodnia; wymienia je we właściwej kolejności, miesiący; rozumie pojęcie: <i>miesiąc, kwartał, pół roku, rok, pora roku</i>. Píše daty; umiejętnie posługuje się kalendarzem; wyszukuje w kalendarzu wskazanych dni, świąt, rocznic. Wykonuje łatwe obliczenia upływu czasu kalendarzowego. Odczytuje i zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII. <u>Czas zegarowy.</u> Odczytuje wskazania zegara; określa czas w systemie 12- i 24-godzinny. Wykonuje łatwe obliczenia upływu czasu odmierzanego zegarem. Zna pojęcie <i>sekunda</i>. Zamienia godziny na minuty, minuty na sekundy i odwrotnie. <u>Długość.</u> Mierzy długości, szerokości, wysokości różnych przedmiotów za pomocą linijki, metra krawieckiego, stolarskiego. Stosuje jednostki miary długości: <i>metr, centymetr, milimetr</i>. Zna pojęcie <i>kilometr</i>. Rozwiązuje zadania tekstowe na obliczanie długości, odległości. <u>Masa.</u> Waży przedmioty. Zna pojęcie <i>gram</i>. Wykonuje obliczenia, w których występują jednostki masy: <i>kilogram, dekagram, gram</i>. Zna pojęcie <i>tona</i>. <u>Pojemność.</u> Rozumie pojęcie: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>. Odmierza płyny w wyróżnionych jednostkach. <u>Temperatura.</u> Odczytuje wskazania termometru. Oblicza różnicę temperatur. <u>Obliczenia pieniężne.</u> Zna nominały polskich banknotów oraz monet. Zamienia złote na grosze i odwrotnie. Rozumie siłę nabywczą poszczególnych monet i banknotów. Rozwiązuje zadania na obliczenia pieniężne.
II poziom	Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych: bezbłędnie i samodzielnie określa i prezentuje

umiejętności wymagania ponadpodstawowe (stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i/lub problemowych)		wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo / na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku); porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów; posługuje się pojęciami: <i>pion, poziom, skos</i>. Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności: liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1,2,3,4,5, itp.; odczytuje i zapisuje za pomocą cyfr, wszystkie liczby; wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową; porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: <i>liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza</i>; stosuje znaki: $<$, $=$, $>$. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami: wyjaśnia istotę działań matematycznych oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań; dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci; mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia, od razu podaje wynik; stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych: analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób; układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych. Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych: rozpoznaje figury geometryczne; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linii odcinki i łamane; mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowymi; mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwody figur o danych bokach; dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka. Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji: klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka; wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej; odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinny); wykonuje obliczenia dotyczące czasu; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie powyżej XII; mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją; dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych; waży; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; wykorzystuje gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne; wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.
I poziom wiadomości wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)	EDUKACJA SPOŁECZNA	Rozumienie środowiska społecznego <u>Dziecko jako jednostka społeczna.</u> Dostrzega swoją indywidualność w sferze: Fizycznej – podaje nazwy części ciała, narządów wewnętrznych i określa ich funkcje; odkrywa możliwości poszczególnych części swojego ciała (np. <i>Szybko biegam, Moje ręce są silne</i>). Zmysłowej – określa rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata: oko – kolory; ucho – dźwięki, nos – zapachy, ręka – dotyk, język – smak; porównuje sprawności swoich zmysłów ze sprawnością zmysłów innych dzieci; ćwiczy doskonałości zmysłów. Emocjonalnej – rozpoznaje i nazywa różne emocje; wyraża własne stany emocjonalne w formach werbalnych i niewerbalnych; zdobywa umiejętności hamowania emocji negatywnych, zachowań agresywnych; podejmuje próby negocjowania w sytuacjach konfliktowych. Intelektualnej – nabywa umiejętności śledzenia swoich myśli; przełamywania stereotypów myślenia; wymyślenia nowych rzeczy. Poczucie własnej wartości – dostrzega, w czym jest dobre, w czym najlepsze; dostrzega sytuacje, w których jest ważne i potrzebne; okazuje dumę z siebie i swoich czynów, ale nie zarozumiałość. <u>Dziecko jako członek rodziny.</u> Identyfikuje się z rodziną i jej tradycjami. Próbuje wykonać drzewo genealogiczne swojej rodziny;

		poznaje jej historii; określa przydatność zawodów wykonywanych przez członków rodziny; poznaje rodzinne tradycje; chętnie uczestniczy w uroczystościach rodzinnych. kontynuuje rodzinne zainteresowania. Tworzy życzliwe więzi rodzinne poprzez okazywanie przywiązania do rodziny, szacunku do rodziców i dziadków; wczuwanie się w ich stany emocjonalne; interesowanie się ich radościami, troskami i kłopotami; opiekowanie się młodszym rodzeństwem, chorymi i starszymi członkami rodziny; zgodne użytkowanie wspólnych zabawek i innych przedmiotów; umiejętne godzenie własnych potrzeb z potrzebami pozostałych członków rodziny; respektowanie zasad i umów obowiązujących w rodzinie; rozmawianie z domownikami o problemach swoich i problemach innych domowników; umiejętność podejmowania decyzji korzystnych dla wszystkich członków rodziny; komunikowanie się z członkami rodziny za pomocą nowych technologii. Podejmuje i wypełnia obowiązki domowe poprzez: wywiązywanie się ze stałych obowiązków domowych bez przypominania o ich wykonaniu; utrzymywanie w porządku swojego pokoju i swoich rzeczy; wspólne troszczenie się o estetykę mieszkania i otoczenia; umiejętne gospodarowanie czasem tak, by było w nim miejsce na zabawę, pracę i odpoczynek. <u>Dziecko jako członek społeczności szkolnej. Dziecko jako uczeń:</u> systematycznie poznaje prawa i obowiązki ucznia; pomaga nauczycielowi w przygotowaniu pomocy dydaktycznych; sumiennie pełni dyżury w klasie; szanuje podręczniki, przybory szkolne, sumiennie wykonuje powierzone zadania edukacyjne i organizacyjne; odpowiednio zachowuje się w klasie, w szatni, szkolnej świetlicy, bibliotece itp. Rozbudza ciekawość poznawczą i cierpliwość w dochodzeniu do wiedzy. Traktuje naukę szkolną nie tylko jako obowiązek, ale także jako przyjemność. Poznaje, jak uczą się dzieci w innych krajach, w szczególności w kraju nauczanego języka. Zdobywa umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji. Uczy się właściwej reakcji emocjonalnej na sukces lub porażkę. <u>Dziecko jako członek społeczności klasowej:</u> utrzymuje serdeczne stosunki z innymi dziećmi w klasie; okazuje innym życzliwość; zaprzyjaźnia się; stosuje zwroty grzecznościowe (<i>przepraszam, proszę, dziękuję</i>) w kontaktach z uczniami; sprawia radości koleżankom i kolegom, składa im życzenia, wykonuje osobiście upominki; opiekuje się dziećmi potrzebującymi pomocy; pamięta o chorym koledze lub chorej koleżance; unika krzyku, kłótni i innych zachowań agresywnych w kontaktach z dziećmi; szanuje cudzą własność i wytwory pracy koleżanek i kolegów; komunikuje się z innymi dziećmi za pomocą nowych technologii. Orientacja w czasie historycznym <u>Wiedza o kraju ojczystym.</u> Poznaje historię swojego miasta, regionu i związanych z nią legend. Zdobywa wiedzę o ważnych dla Polski wydarzeniach historycznych; uczestniczy w obchodach ich rocznic. Poznaje ciekawych i ważnych ludzi dla kraju i regionu. Rozumie ważność kontaktów sąsiedzkich. Rozumie doniosłość świąt państwowych (ogłoszenie Konstytucji 3 maja, odzyskanie niepodległości 11 listopada). Poznaje losy sławnych Polaków. Uczestniczy w uroczystościach mających związek ze świętami narodowymi oraz ważnymi rocznicami historycznymi.
II poziom	umiejętności	Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego: identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu; przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne; przedstawia siebie i grupę, do której należy; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych; rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie; opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postaci fikcyjne i realne; szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów; wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym: wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich; opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, że stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne; opowiada historię własnej rodziny, przedstawia wybrane postacie i prezentuje informacje o wielkich Polakach.
I poziom	EDUKACJA	Rozumienie środowiska przyrodniczego

wiadomości wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)	PRZYRODNICZA	<u>Jesień. W klasowym kąciku przyrody:</u> opiekuje się hodowanymi roślinami i zwierzętami; zbiera nowe okazy przyrody ożywionej; kolekcjonuje różnego rodzaju skały (wapień, marmur, granit, piaskowiec) i poznaje ich praktycznego zastosowania; poznaje surowce mineralne (sól kamienna, węgiel kamienny, ruda żelaza) charakterystyczne dla zamieszkiwanego regionu; podaje nazwy i określa ich właściwości; wykonuje doświadczenia związane ze zmianami stanu skupienia wody; filtrowanie wody; prowadzi kalendarz pogody. <u>W ogrodzie:</u> zbiera warzywa; wyróżnia ich części jadalne; wartości odżywcze warzyw; surówki; różne sposoby przechowywania warzyw (suszenie, kiszenie, zamrażanie, przesypywanie piaskiem), przetwory (soki, sałatki, przeciery); zna budowę rośliny: korzeń, liście, łodyga, kwiat, owoce. <u>W sadzie:</u> zna sposoby zbierania i przechowywania owoców; higienę spożywania owoców; wartości odżywcze; sałatki owocowe; przetwory (kompoty, dżemy, soki); rola witamin w rozwoju organizmu. <u>W lesie:</u> zna trzy warstwy roślinności w lesie: runo (mchy, paprocie, borówki, jagody, grzyby), podszyt (krzewy i młode drzewa), drzewa wysokie; ptaki leśne: dzięcioł, kukułka; odlot ptaków na zimę; zwierzęta roślinożerne, np. zając, ślimak, wiewiórka, sarna; zwierzęta mięsożerne, np. jeź, kuna, wilk; łańcuch pokarmowy w przyrodzie oraz znaczenie lasu dla ludzi i zwierząt; kultura zachowania się w lesie; ochrona lasów. <u>Na polu:</u> zbiera plony: zbóż, ziemniaków, buraków cukrowych; wie co to jest jesienna orka i siew zbóż ozimych; zna rodzaje zbóż: żyto, pszenica, jęczmień, owies; rozpoznaje je po kłosach i ziarnach; znaczenie dla człowieka (mąka, kasza, płatki owsiane) i zwierząt hodowlanych (pasza); historia chleba; zboża innych kontynentów (np. ryż, proso); przygotowanie müsli; rośliny oleiste: słonecznik, rzepak, mak, dynia, soja; rośliny okopowe: ziemniak, burak (ćwikłowy, cukrowy, pastewny), marchew, rzepa; jesienna orka i siew zbóż ozimych; nazwy maszyn i narzędzi rolniczych. <u>Zima. W klasowym kąciku przyrody:</u> systematycznie opiekuje się uprawami i hodowlami; wykonuje doświadczenie z zamarzaniem wody w butelce (woda zamarzając, powiększa swoją objętość). <u>W parku lub w lesie:</u> zna znaczenie pokrywy śnieżnej dla roślin i zwierząt; zmiany w wyglądzie zwierząt (gęstnienie sierści, zmiana koloru sierści); wie o konieczności dokarmiania zwierząt, zna zwierzęta chronione; systematycznie dokarmia ptaki owocami zebranych jesienną; rozpoznaje ptaki gromadzące się w miejscu dokarmiania (sikora, wróbel, kruk, sroka, wrona, gil). <u>W gospodarstwie domowym</u> – zna zwierzęta gospodarskie i ich znaczenie dla człowieka. <u>W ogrodzie zoologicznym</u> – rozpoznaje wybrane zwierzęta egzotyczne (nazwa, charakterystyczny wygląd, sposób poruszania się i odżywiania, cechy ich prawdziwego środowiska). <u>W palmiarni</u> – zna wybrane rośliny egzotyczne (ich naturalne środowisko; rozpoznawanie i wymienianie nazw wybranych owoców egzotycznych). <u>Wiosna. W klasowym kąciku przyrody:</u> hoduje rośliny cebulowe (cebula, tulipan, hiacynt, żonkil itp.); bada własności gliny i piasku; wykonuje doświadczenia na zrozumienie trzech stanów skupienia wody oraz zachowania się niektórych przedmiotów i substancji w wodzie (np. tonięcie – pływanie po powierzchni; rozpuszczanie się soli, cukru, ale nie piasku). <u>W ogrodzie:</u> rozróżnia chwasty np.: osiet, pokrzywa, perz, skrzyp, komosa, rdest, tasznik, gwiazdnica; rozpoznaje i podaje nazw roślin kwitnących wiosną (krokus, bratek, żonkil, narcyz, tulipan, szafirek, hiacynt itp.); rośliny chronione; obserwuje wygląd i zachowania takich zwierząt, jak: mrówka, dżdżownica, pszczoła, osa, trzmiel, motyl. <u>W sadzie:</u> wykonuje prace pielęgnacyjne w sadzie: bielenie i przycinanie drzew; zna budowę kwiatu: kielich, płatki korony, słupek i pręciki; powstawanie owoców, rola owadów w zapylaniu kwiatów. <u>W parku lub w lesie:</u> powrót ptaków, zakładanie gniazd, opieka nad pisklętami; znaczenie lasu dla ludzi i zwierząt; dbanie o czystość lasów; zasady zachowania się w lesie. <u>Na łące:</u> rozpoznaje zioła lecznicze: mięta, rumianek, dziurawiec, babka itp.; zwierzęta spotykane na łące: zając, mysz, liczne owady, niektóre ptaki; łąka jako miejsce pożywienia dla roślinożernych zwierząt hodowlanych: krowy, kozy, owce, konia. <u>Na polu:</u> prace polowe: orka, siew zbóż, sadzenie ziemniaków; przylot skowronków. <u>W zbiorniku wodnym:</u> zna warunki życia w wodzie (jezioro, rzeka, morze) – temperatura, dostęp światła, zawartość tlenu; rośliny ziemnowodne (trzcina, pałka, sit), pływające (rzęsa, grzybień biały, grązel żółty) i podwodne (moczarka, rogatek); zwierzęta wodne: ryby; przystosowanie do życia w wodzie; rozpoznawanie i podawanie nazw kilku ryb słodkowodnych (np. karp, sum, płoć, szczupak, leszcz, okoń) oraz morskich (śledź, dorsz, flądra); zwierzęta wodno-łądowe: żaba i jej rozwój od kijanki
--	---------------------	---

do żaby; bobry – budowanie żeremi; ptaki: dzika kaczka, łabędź; owady: nartnik, ważka, jętko.

Funkcje życiowe człowieka – ochrona zdrowia, bezpieczeństwo i odpoczynek

Dbanie o zdrowie i schludny wygląd. Odżywianie – rozumie wyrażenia *zdrowa żywność*; ćwiczy umiejętności estetycznego przygotowania miejsca do spożywania pokarmów (nakrywanie stołu); umiejętność kulturalnego zachowywania się podczas posiłków. Higiena osobista – rozumie znaczenie zabiegów higienicznych dla zdrowia; świadomie stosuje zasady higieny osobistej i zwraca uwagę na czystość osobistą i schludny wygląd; dba o porządek wokół siebie. Właściwie posługuje się numerami telefonów alarmowych i formułuje wezwania o pomoc. Ubiera się stosownie do pogody; wykorzystuje internet do sprawdzania prognozy pogody.

Bezpiecznie posługuje się prostymi narzędziami

Zdobywa wprawę w posługiwaniu się narzędziami poznanymi w poprzednich latach edukacji oraz takimi jak imadło, wkrętak, pilnik, młotek. Poznaje i doskonali sposoby łączenia materiałów: *rozłączne*: wiązanie, spinanie na zatrzaski, spinanie spinaczem biurowym, zaginanie kartonu; *nierozłączne*: zszywanie, sklejanie, zbijanie. Dbą o czystość narzędzi i właściwą ich konserwację. Zapoznaje się z podstawowymi sposobami udzielania pomocy podczas drobnych skaleczeń. Bezpiecznie korzysta z domowych urządzeń technicznych. Zdobywa umiejętności posługiwania się urządzeniami domowymi: radio, telewizor, magnetofon, domofon, telefon, odkurzacz, mikser, sokowirówka, kuchenka gazowa. Dostrzega zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z urządzeń technicznych, szczególnie elektrycznych i gazowych. Bezwzględnie przestrzega zasad bezpieczeństwa obowiązujących w klasie i w szkole; przestrzega zakazu prowokowania sytuacji zagrażających bezpieczeństwu; sukcesywnie poznaje zasady ruchu drogowego dla pieszych i przestrzega ich; zachowuje ostrożność w kontaktach z obcymi osobami; zdaje sobie sprawę z niebezpieczeństw wynikających z zabawy zapalnikami; obsługuje urządzenia techniczne tylko w obecności dorosłych; informuje dorosłych o zauważonym niebezpieczeństwie; zapamiętanie numerów telefonów: 997 – policja, 998 – straż pożarna, 999 – pogotowie ratunkowe. Ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka. Ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.

Odpoczynek

Rozumie znaczenie ruchu w rozwoju swojego organizmu; uprawiania wybranych sportów letnich i zimowych, np. jazda na sankach, łyżwach, deskorolce, rowerze, gra w piłkę. Rozumie potrzebę odpowiedniej ilości snu. Realizuje swoje zainteresowania i pasje. Zachowuje odpowiednią postawę podczas oglądania programów telewizyjnych i zabawy z komputerem.

Rozumienie przestrzeni geograficznej

Poznaje swoją miejscowość, region i kraj. Przyswaja wiedzę o położeniu i warunkach naturalnych swojej miejscowości i okolicy. Zapoznaje się z charakterystycznymi formami terenu i przyrody występujących w najbliższej okolicy. Wskazuje ciekawe obiekty, zabytki, rezerваты przyrody, skanseny znajdujące się w najbliższej okolicy i podejmuje próby opowiadania o nich. Wskazuje na mapie Europy naszego kraju, jego stolicy, większych miast i rzek. Wymienia charakterystyczne elementy typowych krajobrazów Polski (nadmorskiego, nizinnego, górskiego). Poznaje krajobrazy i ojczysty folklor poprzez rozmowy z rodzicami, dziadkami, wycieczki, oglądanie filmów, albumów i zdjęć. Zaznajamia się z roślinami i zwierzętami typowymi dla wybranych regionów Polski. Poznaje zawody wykonywane najczęściej przez mieszkańców swojego regionu. Zdobywa wprawę w czytaniu prostych planów, wskazywaniu głównych kierunków geograficznych oraz w czytaniu mapy fizycznej. Wyznacza trasy przejazdu (rowerem, samochodem) poprzez wpisywanie poprawnego adresu w mapach udostępnianych w internecie. Dbą o estetykę otoczenia; podejmuje działania na rzecz ochrony środowiska; poznaje rośliny i zwierzęta chronione. Zna dziedziny życia, w których Polska odnosi sukcesy lub z których słynie.

Obserwowanie zjawisk atmosferycznych

Jesień: *temperatura* – obserwacja skutków ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi – związek z cyklem dobowym i rocznym (pozornej wędrówki Słońca po niebie), odczytywanie temperatury z termometru; *wiatr* – obserwacja kierunku i siły wiatru; proste przyrządy do obserwacji kierunku i siły wiatru (wiatraczek, balonik, latawiec); szkody wyrządzane przez silny wiatr (łamanie drzew, zrywanie dachów); pożyteczna praca wiatru: rozsiewanie nasion, przemieszczanie chmur, osuszanie mokrej ziemi; poruszanie żagliówek, balonów itp.; *opady* – deszcz, ulewa, powódź; występowanie takich zjawisk, jak: mgły, mżawki, jesienne szarugi, nocne przymrozki.

Zima: *temperatura* – odczytywanie wskazań termometru zaokienne; *wiatr* – obserwacja kierunku i siły wiatru; *opady* – śnieg, śnieg z deszczem, grad i związane z nimi zjawiska.

Wiosna: *temperatura* – słońce świeci dłużej i wędruje wyżej po niebie; robi się coraz cieplej; dzień wydłuża się; topnieje śnieg i lód na

		zbiornikach wody; robi się błoto, na rzekach spiętrza się kra lodowa; wiosenne wylewy rzek; <i>wiatr</i> – obserwowanie kierunku i siły wiatru; wiatr ciepły, osuszający podmokłe tereny; <i>opady</i> – deszcz, deszcz ze śniegiem; zmienność i kapryśność pogody; rodzaje wód: stojące i płynące; wykorzystywanie wody przez człowieka. <u>Wiedza o naszej planecie Ziemi</u> Poznaje historię świata, np. epoki dinozaurów, ludzi pierwotnych, od piramid aż do lotów kosmicznych. Dostrzega wspólnych cech ludzi żyjących na naszej planecie: mają te same części ciała, odczuwają takie same potrzeby, przeżywają takie same uczucia; w wielu losowych sytuacjach reagują tak samo; w podobny sposób wykonują swoje ulubione, zajęcia. Dostrzega cechy różniące ludzi; toleruje ludzi mimo różnic; reaguje na krzywdę drugiego człowieka. Ma świadomość zagrożeń ze strony człowieka dla świata przyrody; rozumie konieczność ochrony środowiska naturalnego; oszczędzania wody, elektryczności; zbierania surowców wtórnych; segregowanie odpadów; bierze czynny udział w akcji „Sprzątanie Ziemi” i w obchodach „Święta Ziemi”. Poznaje produkty niszczące warstwę ozonową; stara się, aby ich nie nadużywać.
II poziom umiejętności wymagania ponadpodstawowe (stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i/lub problemowych)		Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego: rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną; rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie; rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym; odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia; wykonuje obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego; chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie; segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania. Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku: przedstawia charakterystykę zajęć i zawodów ludzi znanych z miejscem zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej; formułuje komunikat – wezwanie o pomoc; dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet; stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego; stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku; ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego; świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantom; stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety; ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka; ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka. Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej: doskonale orientuje się na mapie Polski i świata; przedstawia położenie planet w Układzie Słonecznym.
I poziom wiadomości wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)	EDUKACJA PLASTYCZNA	Percepcja sztuki – odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie informacji Dostrzega kształty takie jak w klasach poprzednich, ale w bardziej złożonych formach (w obrębie kształtów złożonych z 2 lub 3 figur); podobieństwa i różnice kształtów, możliwości wyrazowych różnych faktur. Dopasowuje wielkości do potrzeb tworzonego dzieła, np. ten element jest za długi, należy go skrócić; ocenia rozmiar i funkcje przedmiotów; wyróżnia i ocenia wielkości i proporcje części składowych. Usytuowanie w przestrzeni: jak w klasach poprzednich, ale w odniesieniu do większej liczby części składowych; określa wygląd i zmienność położenia ciała ludzkiego podczas wykonywania pracy. Określa barwy podstawowe i pochodne, np. niebieska i czerwona daje fioletową; niebieska i żółta daje zieloną, czerwona i żółta daje pomarańczową. Dostrzega wyżej wymienione obiekty obserwacji w przedmiotach, postaciach ludzi i zwierząt, w wytworach sztuki ludowej (tkaniny, koronki, makaty, kilimy itp.). Obserwuje dzieła plastyczne: wyróżnia kolorowe plamy i tłumaczy ich wpływ na całość obrazu; zakrywa niektóre fragmenty dzieła i obserwuje, jak zmienia się obraz; dostrzega kompozycję obrazu. Dostrzega i obserwuje bryły w otoczeniu. Poznaje wytwory z obszaru

		grafiki użytkowej (liternictwo, plakat, znaczki pocztowe, stemple). Ekspresja przez sztukę – tworzenie wypowiedzi <u>Rysunek.</u> Rysuje ołówkiem, kredkami świecowymi, patykiem na podkładzie z klejówki; patykiem i tuszem; tuszem z lawowaniem, piórkiem, węglem, kredą. Rysuje z wyobraźni, z pamięci, z pokazu; pojedynczych przedmiotów, zjawisk, zwierząt, roślin, postaci realnych i fantastycznych. Doskonali rysowanie różnych linii; wyznaczanie za pomocą linii konturów przedmiotów i postaci, wyrażanie ruchu (tworzenie filmów kreskowych). Dostrzega w rysunkach wartości kontrastowej bieli i czerni: biel – czerń; dzień – noc; wesoło – smutno; dobro – zło. Projektuje wzory tapet, materiałów; wykonuje odbitki stemplami z ziemniaka bądź stemplami gotowymi. Rysuje plakaty i reklamy. <u>Malarstwo.</u> Maluje pędzlem i farbami kryjącymi (plakatówki, tempery, farby klejowe). Tworzy różne kombinacje barw podstawowych (czerwona, żółta, niebieska) w celu odtworzenia wszystkich barw natury. Ma świadomość, co można wyrazić kolorami ciepłymi: czerwonym, żółtym, pomarańczowym (to kolory słońca), zimnymi: zielonym, niebieskim (to kolory wody). Maluje krajobrazy w dni słoneczne i w dni pochmurne; próbuje zauważyć różnice w tych obrazach i roli światła. Przedstawia określony nastrój przez odpowiedni zestaw kolorystyczny: pogodny – deszczowy; smutny – wesoły; zima – wiosna; wiosna – jesień; opisuje kolorami swoje wewnętrzne stany i nastroje. Wyraża przeżycia indywidualne, przedstawia wydarzenia realne i fantastyczne z uwzględnianiem zróżnicowanego ruchu ludzi i zwierząt oraz liczniejszych ich grup; przedstawia sceny uwzględniające nastrój i stan uczuciowy, marzenia i odczucia, wyobrażenia. <u>Kształtowanie wytworów płaskich i przestrzennych</u> Wykonuje papierowe wycinanki i wydzieranki. Tworzy metodą origami. Wykonuje wytwory z materiałów przyrodniczych (kasztany, żołędzie, szyszki, patyki, trawy, jarzębina itp.). Lepi z gliny, masy solnej, plasteliny, modeliny. Rzeźbi w glinie, mydle, w drewnie. Buduje abstrakcyjne i funkcjonalne formy przestrzenne z materiałów różniących się wielkością, kształtem, materiałem, z którego je wykonano (pudełka kartonowe, puszki, różnego rodzaju opakowania itp.). Korzysta z narzędzi multimedialnych podczas przygotowywania własnych projektów prac. Recepcja sztuki – analiza i interpretacja wytworów kultury Zapoznaje się z dziedzinami sztuk plastycznych, ich wykonawcami i dziełami: <i>architektura – architekt – rysunek projektu, makieta, malarstwo – malarz – obraz, rzeźba – rzeźbiarz – rzeźba, scenografia – scenograf – rysunek projektu dekoracji sceny i kostiumu aktora, grafika – grafik – grafika użytkowa.</i> Zapoznaje się z funkcją dzieł plastycznych: <i>architektura: przemysłowa, mieszkaniowa, użyteczności publicznej, malarstwo: portret, krajobraz, martwa natura, scena rodzajowa, rzeźba: pomnik, medal, moneta.</i> Zapoznaje się z formami istnienia dzieła plastycznego: oryginał, kopia, reprodukcja, odbitka, miniatura. Symetria jednoosiowa i wieloosiowa w układzie elementów na płaszczyźnie i w przestrzeni. Wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych. Odwiedza galerie i muzea.
II poziom	umiejętności	Percepcja wizualna. Dostrzega możliwości wyrazowe różnych faktur. Dopasowuje wielkości do potrzeb tworzonego dzieła. Ekspresja twórcza. Recepcja sztuk plastycznych: samodzielnie z własnej inicjatywy wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów, zachowań.
	wymagania ponadpodstawowe (stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i/lub problemowych)	
I poziom	EDUKACJA TECHNICZNA	Planowanie i organizacja pracy podczas montażu wytworów technicznych Precyzuje zadania do wykonania. Przedstawia pomysł wykonania. Dobiera odpowiednie materiały. Przygotowuje potrzebne przybory i narzędzia. Ustala kolejność wykonywanych czynności podczas tworzenia dzieła. Przedstawia wykonane dzieło i dokonuje jego samooceny.
	wiadomości	

wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)		Znajomość własności różnych materiałów Rozpoznaje materiały przydatne do majsterkowania: przyrodnicze (trawy, liście, owoce i nasiona roślin, patyki, kamyki); papiernicze (papier, karton, tektura, bibuła); metalow (kapsle, gwoździe, druciki, kawałki blachy); drewniane (deseczki, listwy, kołki); włókiennicze (wełnianych, bawełnianych, jedwabnych); z tworzyw sztucznych (wszelkich opakowań po produktach spożywczych). Bada własności wymienionych materiałów i określa ich przydatności do wykonania konkretnego dzieła. Stosowanie narzędzi i obsługa urządzeń technicznych Zdobywa wprawę w posługiwaniu się narzędziami poznanymi w poprzednich latach edukacji oraz takimi, jak: wkrętak, pilnik, młotek. Zna i doskonali sposoby łączenia materiałów: <i>rozłączne: wiązanie, spinanie, na zatrzaski, spinanie biurowym spinaczem, zaginanie kartonu; nierozłączne: zszywanie, sklejanie, zbijanie</i>. Dbą o czystość narzędzi i właściwą ich konserwację. Stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzeń zgodnie z instrukcją, w tym instrukcją multimedialną. Budzenie zainteresowania techniką Zapoznaje się z historią wybranych wynalazków, np. od dylżansu do rakiety kosmicznej; od balii i tary do pralki automatycznej; z rodzajami maszyn i urządzeń: transportowych (samochody, samoloty, helikoptery, statki, łodzie), wytwórczych (narzędzia i przyrządy), informatycznych (telefon, komputer); z rodzajami budowli: domy mieszkalne, fabryki, biurowce, wieże itp. Poznaje zawody związane z techniką.
II poziom		Organizacja pracy. Przedstawia wykonane dzieło i dokonuje jego samooceny. Znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania. Rozpoznaje materiały: metalowych (<i>kapsle, gwoździe, druciki, kawałki blachy</i>); tworzyw sztucznych (<i>wszelkich opakowań po produktach spożywczych</i>). Stosowanie narzędzi i obsługa urządzeń technicznych. Stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzeń zgodnie z instrukcją, w tym instrukcją multimedialną. Budzenie zainteresowania techniką.
I poziom	EDUKACJA MUZYCZNA	Percepcja muzyki – słuchanie Percepcja elementów muzyki. Rozpoznaje głosy ludzkie: sopran, bas, alt, tenor; dźwięki poznane wcześniej i nowych instrumentów (trąbka, flet, gitara); w melodii powtórzeń, kontrastów. Percepcja utworów muzycznych. Słucha muzyki instrumentalnej na żywo – utworów śpiewanych i granych przez nauczyciela. Obserwuje w utworach wokalnych związku akompaniamentu z tekstem. Słucha muzyki odtwarzanej mechanicznie (płyta CD, audycja TV, nagranie z internetu, tablicy interaktywnej, multibooka). Bierze udział w koncertach muzycznych; zdobywa kulturę słuchania muzyki i właściwego zachowania się podczas koncertu. Ekspresja muzyczna – śpiew Rytmiczne recytuje teksty, poprawne fonetycznie i zróżnicowane pod względem tempa, dynamiki, artykulacji, intonacji i barwy głosu. Kształci głos, zwracając uwagę na poprawną i swobodną postawę podczas śpiewu; regulowanie oddechu; śpiewa poznane piosenki na zgłoskach <i>la, lo, lu, na</i> celem rozluźnienia stawów żuchwowych; właściwie intonuje dźwięki w skali c/1 – d/2. Śpiewa piosenki jednogłosowe zbiorowo i indywidualnie w skali c/1 – d/2; opartych na wzorach: g/1 – e/1; g/1 – e/1 – c/1; g/1 – e/1 – c/1 – d/1 – c/1; g/1 – f/1 – e/1 – d/1 – c/1; oraz na trójdźwięku durowym c/1 – e/1 – g/1. Wyszukuje powtarzających się fragmentów melodii. Śpiewa nazwami solmizacyjnymi wzorów melodii od różnych dźwięków. Improwizacja ruchowa – rytmika i taniec Ruch z muzyka. Reaguje ruchem na zmiany tempa, dynamiki, wysokości dźwięków i akcent metryczny. Realizuje ruchem wartości nut wypełniających takty na dwa, trzy i cztery; wartości nut: całej nuty, półnuty, ćwierćnuty, ósemki, pauzy ćwierćnutowej, pauzy półnutowej. Inscenizuje piosenki, tańce regionalne. Poznaje podstawowe kroki krakowiaka, polki oraz tańców ludowych. <u>Tworzenie melodii.</u> Improwizuje melodie na dowolnych instrumentach lub przedmiotach codziennego użytku. Swobodnie tworzy melodie do tekstów.

		<u>Tworzenie rytmu.</u> Wypowiada krótkie teksty ze zmianą tempa, dynamiki, artykulacji i intonacji głosu. Recytuje rytmiczne sylab, słów, zdań. Tworzy proste tematy rytmiczne. <u>Improwizowanie ruchu.</u> Swobodnie interpretuje ruchem piosenek i utworów instrumentalnych; wyraża nastrój utworów. Charakteryzuje postaci, zwierząt, zdarzeń za pomocą ruchu ilustrowanego muzyką. <u>Tworzenie form muzycznych.</u> Tworzy muzyczne ilustracje do wierszy i opowiadań. Rysuje i maluje ilustracje do słuchanej melodii, piosenki. Tworzy własne układy taneczne do utworu muzycznego. Gra na instrumentach Gra na instrumentach perkusyjnych, niemethodycznych: grzechotka, bębenek, trójkąt, tamburyn, dREWienka, kastaniety. Gra na ksylofonie i metalofonie akompaniamentu burdonowego, fragmentów piosenek i ościnat melodycznych. Gra na flecie prostym sopranowym melodii opartych na poznanych dźwiękach. Zapisywanie dźwięków Wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków muzyki, np. nagranie za pomocą komputera, dyktafonu, telefonu, tabletu lub zapis za pomocą notacji muzycznej. Korzysta z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonkach, ksylofonie, flecie podłużnym, fłażolecie– fliciku polskim.
II poziom umiejętności wymagania ponadpodstawowe (stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i/lub problemowych)		Percepcja muzyki – słuchanie. Zdobywa umiejętność kultury słuchania muzyki i właściwego zachowania się podczas koncertu. Percepcja elementów muzyki. Słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje. Improwizacja ruchowa – rytmika i taniec. Słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych. Śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym. Tańczy według układów ruchowych charakterystycznych dla wybranych tańców Gra na instrumentach. Gra zadane przez nauczyciela i własne schematy rytmiczne. Zapisywanie dźwięków. Szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie.
I poziom wiadomości wymagania podstawowe (zapamiętanie i rozumienie wiadomości)	WYCHOWANIE FIZYCZNE	Higiena osobista i zdrowie Utrzymuje w czystości rece i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie. Dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu. Wyjaśnia znaczenia ruchu w procesie utrzymania zdrowia. Stosuje rozgrzewkę przed wykonywaniem ćwiczeń fizycznych. Ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń. Wykazuje zrozumienie, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej; akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu. WYKONUJE: Zabawy i gry ruchowe Zabawy orientacyjno-porządkowe („Skąd słyszał gwizdek”, „Marmurki”, „Ruch uliczny”). Zabawy na czworakach („Wyścigi piesków”, toczenie piłki głową). Zabawy bieżne („Berek”, „Murarz i cegły”, „Lis”, „Pastuszek i gęsi”, biegi – kto prędzej do mety). Zabawy rzutne – celowanie do dużej piłki („Piłka w szeregach”, „Dogoń piłkę”). Ćwiczenia porządkowe Zbiórka w kolumnie pojedynczej i dwójkowej. Odliczanie w szeregu, równanie i krycie. Rytmiczny marsz, zatrzymywanie się na komendę. Ćwiczenia kształtujące Ćwiczenia ramion: w siadzie skrzyżnym lub klęcznym ze skurczem pionowym ramion – rzuty jednorącz i oburącz w pion, w bok (strzał, sztuczne ognie); zaznaczanie końcami palców z boku o podłogę, kłaśnięcie nad głową i skurcz ramion; krążenie łokciami od przodu ku górze; wymachy ramion w przód, w tył, w górę. Ćwiczenia nóg: w parach z trzymaniem się za ręce na przemian wspięcia i przysiady; skoki do wody; huśtanie się na desce; podskoki na nogach zwartych. Ćwiczenia stóp: zbieranie skakanki z podłogi palcami stopy; chwytywanie woreczka wyrzuconego stopą do góry. Ćwiczenia tułowia: —skłony w przód: w rozkroku dwójkami tyłem do siebie z energicznym skłonem w dół przetoczenie piłki między stopami do kolegi lub koleżanki; w siadzie skrzyżnym powolny skłon tułowia w przód z dotknięciem czołem nóg; —skłony w tył: w leżeniu przodem skłon w tył z ramionami skurczonymi – uginanie i prostowanie nóg; skłon tułowia w tył z kłaśnięciem nad głową; w leżeniu przodem rytmiczne skłony w tył z

	ugiętymi ramionami (łódki na fali); skłon tułowia w tył (rozwijający się kwiatek); —opady w przód: w siadzie opad tułowia w przód z odsuwaniem po podłodze woreczka; w staniu opad tułowia w przód w formie zabawowej (pajace); —ćwiczenia mięśni brzucha: w leżeniu tyłem – jazda na rowerze; marsz z wysokim unoszeniem nóg (wchodzenie po wysokich schodach); —skłony w bok: w klęku rozwartym naśladowanie zegara z kukułką – skłony głową w przód i w tył; energiczne skłony tułowia w przód i w tył; w siadzie klęcznym przekładanie woreczka z jednej strony na drugą; —skręty: w siadzie skrzyżnym skręty tułowia z przekładaniem woreczka lewą ręką daleko w prawą stronę; w staniu rozkrocznym – rzuty piłeczką do współcwiczącego; w parach – piłowanie drzewa. Ćwiczenia użytkowe Ćwiczenia równowagi bez przyrządów: w staniu jednonóż rzucanie i chwytanie piłeczki; zdejmowanie i zakładanie pantofla; podskoki z obrotami. Ćwiczenia równoważne na przyrządzie: w staniu na jednej nodze na ławeczce uderzanie stopą drugiej nogi w ławeczkę; przejście po ławeczce na jednej nodze. Ćwiczenia zwinności: szybkie zmiany pozycji – z leżenia tyłem do leżenia przodem; z przysiadu do stania; przewroty w przód. Zwisy i podpory: wspinanie się na drabinki; zwis na drążku (na trzepaku). Rzuty: rzucanie i chwytanie dużej piłki, rzucanie woreczkami do celu. Przewroty: przewrót w przód z przysiadu podpartego. Ćwiczenia z piłką: rzucanie, chwytanie, podawanie; odbijanie; kozłowanie, prowadzenie, strzał do celu. Skoki: zeskok w głąb z wysokości 50 cm; skok w dal z rozbiegu; przeskoki przez ukośnie ustawioną ławeczkę; przeskok przez rów. Ćwiczenia muzyczno-ruchowe Zabawy ze śpiewem. Zabawy rytmiczne: chód dostawny, obrotowy. Korowody, kroki tańców ludowych, regionalnych. Sporty Pływanie (o ile jest taka możliwość). Saneczkarstwo i łyżwiarstwo. Jazda na rolkach, na rowerze. Marsze i lekkoatletyka terenowa Ćwiczenia zręcznościowe: marsz po śladach, po naturalnych równoważniach. Skoki: w dal z rozbiegu i z miejsca; skok wzwyż z rozbiegu; zeskok w głąb. Czołganie się pod zwisającymi gałęziami. Orientacja w terenie: zabawa w podchody, w chowanego, marsz na oznaczony kierunek.
II poziom umiejętności wymagania ponadpodstawowe (stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i/lub problemowych)	Higiena osobista i zdrowie. j.w. Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych. Organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez; zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej koleżanek i kolegów. Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno-sportowych. Układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu; radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu;

Ocenianie w edukacji wczesnoszkolnej daje dziecku informację o tym, co już umie, nad czym powinien popracować oraz jak daleko jest na drodze do osiągnięcia celu. Uwzględnia możliwości dziecka, wkład i wysiłek dziecka włożony w wykonanie danego zadania oraz jego postępy, samodzielność wykonywania zadań, kreatywność, poziom wiadomości ucznia. Nie pełni funkcji kary lub nagrody. Nie zawiera krytyki ucznia. Nie etykietuje dzieci. Zachęca uczniów do dalszej pracy – motywuje.